

TUSSEN TOEZIEN EN AFZIEN

Paul Schnabel

Universiteit Utrecht

Zeist, VITP, 26.09.2016

VERANDEREND NEDERLAND

- Traditioneel 'high trust country'
- Hoge pensioenverwachting, hoog pensioen(fonds)vertrouwen
- Weinig pensioenkennis, lage pensioeninformatie
- Nu minder vertrouwen en meer wantrouwen
- Geen zicht op toezicht

VAN HARD NAAR ZACHT GELD

- Van loonzakje naar bankrekening: geld is giraal, virtueel en gemedieerd geworden –
- vertrouwen geven onvermijdelijk maar ook kwetsbaar
- Misbruik van vertrouwen: woekerpolis
- Verlies van vertrouwen: banken, verzekeraars, pensioenfondsen
- Twijfel aan betrouwbaarheid: overheid

PENSIOEN IS AFHANKELIJKHEID IN PLAATS VAN VRIJHEID

- Zeer langdurige pensioenafhankelijkheid
- Geen weg terug naar werk
- Geen zeggenschap over uitkering
- Geen sanctiemogelijkheid bij teleurstelling:
weg vroegpensioen, weg 65grens, weg 70%,
weg indexatie
- Afhankelijkheid maakt angstig en boos:
stemrecht als laatste wapen

PENSIOENFONDS: ABSTRACT EN CONCREET

- Deelname en inleg verplicht: je kunt er niet uit en je kunt er niet vanaf
- Geen zeggenschap over premie of uitkering
- Uitvoering anoniem en afstandelijk (wordt wel beter!)
- (Meestal) geen binding met werkgever of werkplek
- Vertegenwoordiging deelnemers marginaal

Wat het allemaal moeilijker (te begrijpen) maakt...

- Grotere vermogens, lagere opbrengsten
- Niet meer inkomen, wel hogere lasten
- Afstand tussen individuele beleving en collectieve statistieken
- Onbekendheid met situatie elders
- De lastige burger is ook de eenzame oudere
- Effect combinatie dalende rente, hogere levensverwachting, stijgende aantallen

ONZICHTBAAR EN ONDOORZICHTIG

- Structuur governance en toezicht wordt steeds complexer
- Structuur stelsel (omslag/kapitaal) onvoldoende bekend bij deelnemers
- Structurele gevolgen stelselwijzigingen onvoldoende bekend : teleurstelling bij pensioenleeftijd
- Transparantie alleen helpt niet

'ALLES WORDT ANDERS' en dat is al volop aan de gang

- Positief:
- Versterking houdbaarheid stelsel
- Meer meerpensioenhuishoudens
- (Straks) meer hypotheekvrije huiseigenaren
- Negatief:
- Groter risico pensioenfragmentatie
- Zelfstandigen zonder pensioen
- Meer echtscheidingen/tweede huwelijken

WAT ALLEMAAL IN DISCUSSIE IS

- Vertrouw op hogere rente straks
- Vrije keuze pensioenfondsen
- Meer vrijheid in premiehoogte en opbouw
- Uitkering ineens bij pensioen
- Meer inzet pensioenfondsen in NL en MVO

HET BELANGRIJKSTE...

- Opbouwen van een vertrouwensband met de deelnemers (tweezijdig)
- Goede en meer persoonlijke communicatie en informatie
- Pensioenregeling als apart contract bij nieuwe baan
- Besef ongemak ontbreken van exit-optie